

Samtale med barn

David Bahr
Spesialpedagog

Fagdag 25.09.2019

De første erfaringene

- Møter med fagfolk
 - Fokus på deler av kroppen
 - Det man ikke får til
 - Å ikke forstå hva det snakkes om
- Foreldrenes reaksjoner
 - Bekymringer
 - Det man ikke kan snakke om
 - Frykt, redsel, sorg, depresjoner
- Reaksjoner fra andre i familien
 - Tema på familiesammenkomster
- At man blir behandlet på en annen måte sammenlignet med søsken, andre barn i barnehagen, medelever etc.

Barnets erfaringer med omverden påvirker barnets oppfatning av seg selv

- Er det noe galt med meg?
- Hvorfor er jeg annerledes?
- Hvorfor klarer ikke jeg det som andre barn klarer?
- Er det min skyld at foreldrene mine er lei seg?

Foreldres reaksjoner

- Usikkerhet
- Vil beskytte barnet
- Vente til barnet er eldre

Foreldre bør få kunnskap og veiledning i hvordan de skal snakke med barnet sitt så tidlig som mulig!

Hvorfor er praten så viktig

- Språket er et verktøy for å bearbeide tanker og følelser
- Barnet trenger kunnskap om egen kropp og hjelp til å forstå
- Bekreftelse på at det de opplever og tror er riktig
- Unngå at fantasien styrer barnets virkelighetsoppfatning
- Hjelper barnet til å forstå at de negative sidene ved syndromet ikke er et resultat av at han/hun er slem, har gjort noe galt, er lat osv. men at vanskene skyldes syndromet/tilstanden

Hvorfor er praten så viktig

- Hjelper barnet til å se at barnet har positive egenskaper, bygge opp en positiv selvfølelse
- Barnet blir en viktig informasjonskilde og kan være med på å påvirke tilrettelegging og bruk av hjelpemidler
- Jo tidligere foreldrene begynner å snakke med barnet, jo lettere er det å forholde seg til ordene og følelsene, sorgen
- Bidrar til at kommunikasjonen mellom barnet og foreldrene er åpen
- Behov for flere samtalepartnere
 - Barnehage
 - Skole
 - Fysioterapeut
 - Helsesykepleier
 -

Hvordan snakke med barn

- Grip øyeblikket når barnet vil snakke om ...
- Vis at dette vil du snakke om
- Tilpass samtalen og ordene du bruker til barnets alder, modningsnivå og evne til å forstå
- Bruk gjerne en bok, film eller album som utgangspunkt for samtalen
- Stopp verden mens samtalen pågår

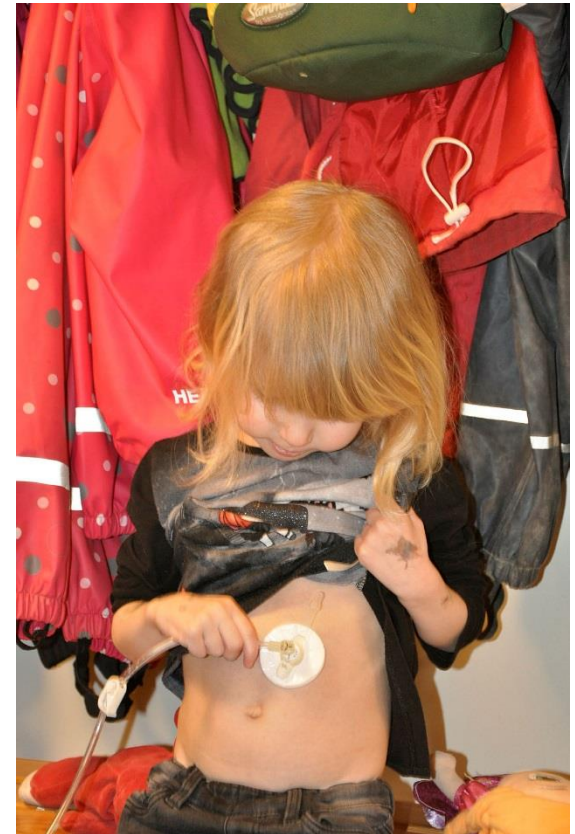
Lytt!

- Ikke forstå for fort
- Vær en aktiv lytter
- Vent med å korrigere
- Let etter hint

Utforske!

- Bruk barnas ord (Hva mener du med....?)
- Ikke la hintene gå ubemerket
- Utforsk alle aspekter ved opplevelsen (Hva tenker du da? Hva føler du da?
Hva gjør du da?)
- Utforsk egen tolkning (Har jeg
skjønt det nå?)

Responder!

- Verdsett barnets opplevelser
- Gi informasjon med utgangspunkt i det barnet vet
- Illustrer og eksemplifiser
- Følelser: Ikke behandle og endre, men lytte og bekrefte

Kan man prate for mye?

- Lytt til barnets behov
- For mye prat kan virke påtrengende, ødelegge for situasjoner der barnet ønsker å ha fokus på annet
- Velge hvilke personer som skal være samtalepartner med barnet

Barn med nedsatt kognitiv funksjon

- Å oppleve å bli forstått
- At andre bekrefter det de kommuniserer
- Når er barnet klar for samtale?
- Bevissthet om egen kropp og ferdigheter
- Å sammenligne seg med andre
- Språket som verktøy til å kunne forstå

Støtte under samtalen

- Å bruke tegning som kommunikasjonshjelpemiddel
- Bruk av bøker
- Å fortelle om barn som bruker hj.m.
 - Bruk av dokker, bilder som konkretisering

Eldre barn/ungdommer

- Barnet/ungdommen forteller sin historie

Litteratur

- Doktoren kunne ikke reparere meg (Christina Renlund)
- Merete Holmsens samtalebilder
- Piraten barnehage (Benestad/Jørgensen)
- NRK nett-TV: "Sånn er jeg, og sånn er det"
<http://www.nrk.no/nett-tv/prosjekt/1941/>

Merete Holmsen

SAMTALEBILDER

Et kommunikasjonsverktøy

Illustrasjoner av
Kjell E. Midthun

CAPPELEN
AMQENISS FORLAG

Hva skal de andre få vite?

Å informere medelever, foreldre og ansatte

Hvorfor informere om barnet

- Mange foreldre er usikre på om informasjon til medelever
 - vil få en positiv effekt
 - virke stigmatiserende
 - virke ekskluderende
- Medelever vil som regel oppdage om eleven har et spesielt utseende, har en spesiell atferd eller har motoriske vansker som gjør det vanskelig for dem å delta i aktiviteter på lik linje med andre

Åpenhet

- Viktig med åpenhet for
 - å unngå usikkerhet, utestenging
 - å finne gode samarbeidspartnere
 - at foreldre skal kunne forklare og påvirke på hjemmebane
- En god prosess for foreldre og barnet
 - Slipper å skjule for andre

Læring for livet

- Sosiale ferdigheter utvikles i samhandling med andre
- Barnehagen og skolen som læringsarena
- Hvordan kan man utnytte miljøet best mulig?
- Informasjon kan bidra til økt forståelse, skape positive holdninger, medelever som gode samarbeidspartnere
- Unngå sosiale nederlag og isolasjon
- Unngå mobbing og utestenging

Forarbeid

- Hva mener barnet selv
- Foreldre oppfordres til å oppheve "taushetsplikten"
- Tverrfaglig drøftet (PPT, Hab. Team, behandlende lege)
- Foreldrene/barnehagen/skolen planlegger hvordan informasjonen skal formidles
 - Hvem skal lede samtalen
 - Barnehagelærer/ kontaktlærer
 - Foreldre
 - Helsesykepleier
 - Andre fagpersoner
- Tilpasset barn/elev, diagnose, alder/klasse med mer (skreddersøm)

Samarbeid med eleven

- Forbered eleven nøye:
- Hva vil du at de andre skal vite om deg?
- Hva tror du de andre legger merke til
- Hva skal vi ikke si?
- Hva skal vi svare når noen spør om det vi ikke vil snakke om?
- Vil du svare på spørsmål?
- Vil du fortelle noe selv?
- Tillit elev-voksen

Barn/ungdom som har vanskelig for å fortelle sin egen historie

- Avhengig av at noen som kjenner barnet godt kan formidle barnets historie (foreldre som formidlere eller som bidragsytere til informasjonen)
- "Sånn er jeg", "Boken om meg"
- Bilder og film med barnet

NB: Viktig å skille mellom informasjon til hjelpere og elevene

Samtalen i gruppen

- Bruke gruppen som eksempel på hvor ulike vi er
 - Alle er vi forskjellige – hva ser dere er forskjellig
 - Utseende
 - Egenskaper
 - Hva er jeg god på (andre elever eller lærer kan komme med forslag)
 - Hva ønsker du å bli bedre på
 - Noe jeg må ta hensyn til
 - Astma, allergier osv.
 - Forklare sammenhengen mellom arv/ gener og de egenskapene vi har som gjør at vi er forskjellige

Samtalen i gruppen

- Samtale om barnet
 - Følge planen for samtalen
 - Fokus på hele barnet, ikke bare det som gjelder diagnosen
 - Hva trenger han/hun hjelp til
 - Hvordan kan andre bidra

Evaluering

- Hvordan var denne samtalen for barnet/ ungdommen?
 - Ble den slik vi hadde forberedt
 - Kom det frem noe som var negativt
 - Ble det sagt noe som ikke stemmer
 - Må vi bearbeide noe
 - Hvordan møter vi eventuelle spørsmål
- Evalueringen er viktig for å bygge opp under gjensidig tillit.

OPPFØLGING

- Uansett alder – følg opp
- Ta opp noen få ting av gangen
- ”Noen” vil kanskje prøve ut grensene

SKOLEN

- Informasjon til alle lærere og foreldre?
- Skal alle elever få informasjon eller bare medelever på samme trinn?
- Hva med søskens klasser

Informasjon på foreldremøte

- Bør forberedes sammen med eleven/ foreldrene
 - Informasjon om funksjonshemningen
 - Hvilke konsekvenser i hverdagen får dette for barnet/ ungdommen
 - Aktiviteter som må planlegges?
 - Bursdager
 - Skoleveien
 - Besøke kamerater/ venninner
- Hvorfor det er viktig for barnet å kunne delta i sosiale sammenhenger

Den voksne som læringsmodell

- Husk at din måte å
 - samtale med barnet på
 - takle utfordringer i hverdagen
 - tilrettelegge og hjelpe
 - omgås barnet på

betyr mye mer enn ord!!

dba@framibu.no